

Марія Сидорак

“UKRAINE – TERRA INCOGNITA”: ПРЕМ'ЄРА У ЛЬВІВСЬКІЙ ОПЕРІ

“Ukraine – Terra Incognita – це абсолютно новий примірник, де використаний новий підхід до фольклору. В оперу увійшли якраз ті пісні, що осідали в мені, і я зрозуміла, що вони хочуть в якийсь монументальний вислів.”

Уляна Горбачевська

14 жовтня у Львівській опері відбудеться Національна Прем'єра Опер-Міфу “Ukraine – Terra Incognita”. Проект, що поєднав в собі поліфонію народного багатоголосся, сучасну симфонічну музику, імпровізацію, фрі-джаз, живопис та нові технології. Сюжет відбувається навколо текстів народних пісень, традиційний вокал замінено автентичним. Драматургія опери – це п'ять міфів, що проходять зі слухачем із давнини до сьогодення, п'ять поглядів та головних цінностей: «Міф роду», циклічність та продовження людського життя, його логічний початок та кінець. Затишок та спокій «Міфу дому», те, що дарує тепло та оберігає тебе в дитинстві, й те, що ти оберігатимеш усе життя. Пристрасний та пекучий «Міф кохання», безмежність та єднання з природою, дорога довжиною в життя чумацьких пісень «Міфу степу». Та сила, що гуртується все життя для того, аби все це зберегти. Сила та самоствердження «Міфу Залізного Серця».

Митці присвячують Оперу-Міф Василю Сліпаку

Деталлями створення опери, відбору матеріалу та пошуку виконавців в інтерв'ю поділилась дослідниця архаїчного співу, режисерка та авторка опери Уляна Горбачевська.

Як саме прийшла ідея поєднання міфічної основи, автентичного співу, академічної та сучасної музики?

Terra Incognita – це абсолютно новий примірник, де використаний новий підхід до фольклору. Вводячи у твір фольклорну пісню, композитори переважно не використовували її особливостей: мелізмів, ритму. Народна пісня є насправді дуже складною, її навіть на нотний стан записати досить складно. Моя ціль була зберегти пісню максимально, в її незміненому вигляді, з автентичним звуковидобуттям. Ухитритися, щоб композитор написав до цього академічну музику, притому не позбавивши пісню всіх барв, не підлаштувавши її під партитуру. Бо зазвичай було так, що композитори використовували фольклор, однак залучали академічних виконавців, які академічним звуковидобуттям співали народне, через що, можна сказати, втрачалась сама серцевина пісні.

Як саме відбирався матеріал для Опері-міф? Та як створювався виконавський склад опери?

Я сама досліджую українську народну пісню, відповідно, я свій досвід поклала на те, щоб зібрати людей, які, або здатні дотягнутись до потрібного співу, або брала професіоналів таких, які співають в колективах народного співу, наприклад Денис Іванів з Києва, Сергій Бадюк з середовища київських музикологів. Актори театру ім. Леся Курбаса вже мали справу з народною піснею. Переважна частина виконавців вже виконувала автентично, або була дуже зацікавлена в тому.

А як щодо оркестру?

Оркестр академічний, однак він є окремим персонажем – Домом, відповідно, коли звучить міф дому, він починає взаємодіяти з нами, оркестр стає живим персонажем, який говорить, емоціонує. Також присутніми є імпровізаційні моменти, які дуже дуже полюбилися музикантам. Деякі треки граються навіть просто на слух за власними відчуттями. Також залученими є троє музикантів-імпровізаторів – Ігорко Гнидин на перкусії, Михайло Балог на саксофоні і польський мультиінструменталіст – Рішард Лятецький.

У склад увійшли лише здібні до фольклору музиканти, більшість з яких до потрібного звучання треба було тільки трохи направити.

Пісні я сама через роки обирала. Я переспівала набагато більше пісень, ніж звучатиме. В оперу увійшли якраз ті пісні, що осідали в мені, і я зрозуміла, що вони

хочуть в якийсь монументальний вислів. Пісенна партитура опери повністю складена мною. Все, що звучить в голосах – це я. Все що звучить в оркестрі – це композиторка Марія Олійник. Часто застосовувались поєднання матеріалу, тобто, наприклад, Коляда і чотири колискові виконуються одночасно. Оці поєднання створювала, придумувала, але принцип такий, що ми фактично не міняємо народної пісні, ми можемо поєднуватись між собою, взаємодіяти, сперечатися, можуть переплітатись, але змінюємо теми, не змінюємо звук, не змінюємо принципів народної пісні.

Як відбувалась робота над візуальною частиною? В який момент з'явився чіткий образ фону та декорацій?

За освітою я художник, я навчалась у К. Звіринського, захищала диплом у О. Мінька, і ця міцна академічна школа дала мені на майбутніх моїх проектах чітке розуміння того, як має виглядати візуальний ряд. Зазвичай я у своїх роботах проектую ще й костюми, бувало так, що розробляла і сценографію.

У цей масштабний проект я запросила фантастичну дизайнерку костюмів Марту Ваххольц, а до VJ покликала групу “VJ group CUBE” з Франківська та художника Володимира Олещука.

Я колись робила проект “Антонич удома”, де пробувала створити візуальну партитуру, коли живопис змішується, перетікають фактури, він тече природнім шляхом, кожній частині відповідає певна колористика гам. Я випробувала це на попередньому проекті, і коли почалася робота над Оперою-Міф, я чітко знала, що я хочу не образи буквальні, а асоціативні, бо, **по-перше**, це сучасно виглядає; **по-друге**, це дає простір для фантазії, для уяви слухача; **по-третє**, в нас багато моментів саме асоціативних в самій партитурі: в музиці, в тексті, які треба сприймати не так буквально, як скоріше відловлювати сенси, поезію від слова, від музики. Відповідно, мені здається, це було правильним рішенням абстрактним живописом супроводжувати дію.

Тому, як тільки ми вже мали записаний, чи то з оркестром, чи просто наспіваний музичний матеріал, приїхала команда VJ до Львова, художник Олещук, було закуплено багато фарби, механізм, що підсвічував та знімав цей процес на якісну апаратуру, і художник безпосередньо під музику почав бавитися кольорами. За кадром я часом коментувала та корегувала, підказувала додати темних кольорів в моменти драми. Як режисер, говорила які кольори притаманні якому треку, а художник виконував це вже від своїх відчуттів, свого бачення.

Чи плануються далі виступи з Оперою-Міф за кордоном? Та чи є вже можливо ескізи наступних проектів Terra Incognita?

Так, плануємо виступи як Україною, так і Європою. Всі карти розкривати не буду, однак наступні проекти звісно ж будуть.

Як тільки відбудеться прем'єра, ми на сайті **Ukraine – Terra Incognita** оголосимо подальші плани.

